



JOZEF: DROMEN VAN GODS KONINKRIJK

• Peter van Beugen

>>

HOE ZOU JOZEF S VERHAAL ERUIT HEBBEN GEZIEN ALS IEMAND ANDERS HET HAD OPGESCHREVEN? JOZEF WERD VERSTOTEN UIT ZIJN GEZIN, OP DE SLAVENMARKT VERHANDELD, VEROORDEELD VOOR DE AANRANDING VAN EEN VROUW EN DAARVOOR ZOU HIJ DE REST VAN ZIJN LEVEN IN DE GEVANGENIS SLIJTEN. ALS DOOR EEN WONDER KOMT HIJ AAN HET HOF VAN DE KONING TERECHT EN KRIJGT EEN DROOMBAAN. HIJ KRIJGT BOVENDIEN OOK NOG EENS EEN DROOMVROUW EN EEN GEZIN, EN DAARMEE IS DAN TOCH ALLES EIND GOED, AL GOED.

MAAR ER IS EEN ANDERE LAAG IN HET LEVEN VAN JOZEF, DIE EEN GEWONE VERHAALVERTELLER NIET ZIET. DAT IS HET PLAN VAN GOD MET ZIJN VOLK EN DE GEESTELIJKE DIMENSIE VAN ZIJN LEVEN. VOORDAT DE FILM VAN ZIJN LEVEN GAAT DRAAIEN, KRIJGT JOZEF TOT TWEE KEER TOE EEN DROOM. DIE DROMEN KWAMEN NIET VOORT UIT ZIJN EIGEN ONDERBEWUSTZIJN. HET WAS EEN OPENBARING VAN GOD - EEN BOODSCHAP UIT DE HEMEL DIE EEN PROFETIE OVER ZIJN LEVEN UITSPRAK. EEN BEMOEDIGING VOOR JOZEF: DE DROOM MOEST DUIDELIJK MAKEN DAT GOD JOZEF NIET ZOU LOSLATEN. MAAR HET WAS TEGELIJK OOK EEN BEETJE 'GODS DROOM': EEN GROTER PLAATJE, WAAR JOZEF EEN SLEUTELROL IN ZOU GAAN SPELEN. IK WIL LATEN ZIEN HOE GOD JOZEF GEBRUIKT HEEFT EN WAT WIJ DAARUIT KUNNEN LEREN. EN OM DAT TE DOEN WIL IK EERST KIJKEN NAAR HET GEZIN WAAR JOZEF UIT KWAM.

Ongelukkige start: Vader Jakob.

Er is een liedje dat zegt 'Vader Jakob, slaapt gij nog'. Als je kijkt naar het gezin van Jakob, dan krijg je inderdaad de indruk dat Jakob, in de rol als vader van het gezin, heeft zitten pitten. Lichamelijk aanwezig, maar geestelijk en mentaal niet op zijn plek. Het geslacht van Jakob was uitgekozen als volk van God. Hij zou door hen de aarde zegenen. Later, op de berg Horeb, zou de Heer tegen Mozes zeggen dat Hij het volk had aangenomen als zijn eigen volk, om zijn Naam bekend te maken en daarmee zijn koninkrijk te bouwen op de aarde (Ex.19). Bij de koningen van de aarde denken we aan daadkrachtige mannen. Nu, daadkrachtige mannen waren er wel onder Jakobs nazaten, maar zij waren voor Gods plan ongeschikt.

Eén van die mannen was Ruben. Ruben was de oudste en hij had met Bilha geslapen, de slavin van Rachel, na haar dood (Ex.35:22). Dat is meer dan wat het voor ons misschien lijkt: een avontuur, een seksuele uitpatting. Het is een statement dat Ruben hier wil maken. Net als Absalom, Davids zoon, dat zou doen (2Sam.16:9). Toen David de stad ontvluchtte voor Absalom, gaf een raadsman hem deze tip: heb voor de

ogen van het volk gemeenschap met de vrouwen van David, dan zullen ze wel zien wie hier de baas is en dat jij de plaats van jouw vader hebt ingenomen. Dat is de boodschap die Ruben hier afgeeft. Ik ben hier de oudste en ik vind dat het langzamerhand tijd wordt dat ik de rol van mijn vader maar eens over ga nemen. En hoe reageert Vader Jakob? Jakob 'hoort het' en hij doet... niets. Een ander voorbeeld speelt zich af als Jakob en zijn gezin arriveren uit Haran. Als Jakob in de buurt van Sichem woont, wordt zijn dochter Dina onteerd. Dit keer nemen Simeon en Levi de leiding (34:30). Zij nemen, samen met hun broers, wraak en moorden de hele stad uit. En weer vraag je je af: Jakob, waar was je zelf, op het moment dat er leiding nodig was in je gezin?

In de geslachtslijn van Izaäk, Jakob en zijn zonen zet zich een patroon voort. De relatie tussen Jakob en zijn eigen vader Izaäk was ook verstoord. Er was geen erkenning, er was geen vertrouwen. De relatie bereikt een dieptepunt als Jakob hem bedriegt. En de geschiedenis herhaalt zich. Het gesprek ontbrak, de opvoeding, het voorbeeld om op een waardige manier je plaats in te nemen als Zoon van de Vader. Het is een patroon dat we in de gebrokenheid om ons





heen zien en dat onverbiddelijk lijkt. Maar door de genade van God en door de kracht van vergeving en heelmaking kan dit patroon worden doorbroken, net zoals dat in het leven van Jozef zou gebeuren.

God roept Jozef

Op de een of andere manier lijkt het alsof Jozef gevrijwaard is van het virus dat zich door het gezin heeft verspreid. Ik vul het nu een beetje in, maar ik ga er van uit dat Rachel daar een doorslaggevende rol heeft gespeeld. Hoe het ook zij, ik denk dat Jakob in Jozef iets gezien heeft wat hij in zijn eigen leven gemist had: oprechtheid en onbevangenheid. En Jakob vertroetelde Jozef: Hij gaf hem een mooi kleed en trok hem voor. Wat Jakob doet is pedagogisch onverantwoord, maar één ding was duidelijk: Jozef stak er in veel opzichten boven zijn broers uit. Uit het leven van Jozef blijkt dat hij van jongs af aan en zijn hele leven door zijn waardigheid en zijn vertrouwen niet ontleende aan Jakob, aan zijn kleed, of aan de goedkeuring van zijn broers. Jozef had geleerd God te vrezen en te vertrouwen. De kracht van Jozef was dat zijn anker, het kompas in zijn leven, maar door één stem bepaald werd, en dat was de stem van God.

God sprak tot Jozef in een droom waarvan iedereen snapt wat die betekent: zijn broers zullen zich voor hem neerbuigen, ja zelfs zijn eigen vader. Is dat misplaatste ambitie? Is dat zomaar een uiting van zijn eigen dagdromen en verlangens? Nee, de droom is van God. Even tussendoor: waar droom jij van? Misschien heb je ook wel eens een droom gekregen in je slaap die heel bijzonder is. Maar er kan ook een droom leven in je hart, iets wat je graag zou willen doen of bereiken in je leven. De droom van Jozef ging niet over geld, carrière, over genot of een luxe leven. Hij heeft het zich op dat moment, denk ik, zelf niet eens gerealiseerd, maar ten diepste ging zijn droom over Gods volk, Gods koninkrijk, Gods plan. De droom die God aan Jozef gaf, was niet om hém een plezier te doen en te vertellen wat voor mooi leven hij zou krijgen. Het gaat over de échte betekenis van zijn leven. Het is een droom die hem bij zou blijven, ook juist

in die momenten dat hij in zijn eigen leven niets terug zag van die beloften.

De meeste dromen zijn bedrog

Over dromen gesproken, een ander liedje zegt 'de meeste dromen zijn bedrog'. Dromen die je 's nachts krijgt, vervliegen, en dat is soms maar goed ook. En dagdromen blijven vaak ook niet meer dan een onvervulde wens. Het leek voor Jozef niet anders te gaan. Ik ga nu met een hele grote stap door zijn leven heen. Hij wordt verraden door zijn broers, en op een slavenmarkt verhandeld. Denk je eens in: geen zeggenschap meer hebben over je eigen leven, je vrijheid inleveren. Daarna wordt hij nog eens onterecht beschuldigd van aanranding en onterecht veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. Dag droom! Even leeft er een hoop op dat hij misschien uit zijn lijden verlost zal worden. Een schenker en een bakker krijgen óók een droom. Jozef legt de droom uit, maar de schenker vergeet Jozef en de hoop op vrijlating vervliegt. Zou Jozef in al die jaren niet gedacht hebben: waarvoor zit ik hier en waarom overkomt mij dit? Is het doel van mijn leven dat ik omkom in een stinkhok ergens in een vreemd land, ver weg van mijn familie en mijn huis? Het geloof van Jozef werd op de proef gesteld, maar hij gaf de moed niet op. Hij bleef trouw aan de Heer. Hij weigerde in te gaan op de uitnodiging van Potifars vrouw en hij bleef ongebroken en onvermoeid.

Keerpunt

Het zijn uiteindelijk de dromen van Farao die een verandering brengen in zijn leven. Het zijn profetische dromen en Jozef verklaart ze. Eén bijzonderheid in Farao's reactie is vermeldenswaard. Als Jozef aan Farao de betekenis van zijn dromen bekend gemaakt heeft, zegt die: 'waar zouden wij een man kunnen vinden als Jozef, een man in wie Gods Geest is (Gen.41:38).' Dit is de eerste keer dat in de Bijbel van iemand wordt gezegd dat de Geest van God in hem woont. Het blijkt van Jozef dat hij een man is van verstand, van waarheid en van openbaringen. Jozef wordt



verhoogd, hij krijgt een topbaan, een mooie vrouw en twee kinderen. De namen van de kinderen vertellen zijn gedachten: God heeft me mijn moeite doen vergeten en mij vruchtbaar gemaakt. Eind goed al goed....?

Nee nu begint het pas, want op een dag staan daar plotseling en uit het niets zijn broers voor hem. We weten niet hoeveel jaren er verstreken zijn, maar het kunnen er tientallen zijn geweest. En dan staat er in Genesis 42:9, 'Toen dacht Jozef aan de dromen die hij gedroomd had'. In de jaren die volgen weet Jozef zijn broers zo ver te krijgen dat ze Benjamin, zijn eigen en jongste broer, meenemen naar Egypte en dan neemt hij een risico: 'Benjamin moet bij mij blijven en gaan jullie maar terug' (Gen.44:17). Misschien is dit voor een moment echt door hem heengegaan: 'Ik wil mijn eigen broertje hier bij mij hebben, en jullie bekijken het maar'. Als de broers daarmee hadden ingestemd, waren ze nooit de geschiedenis meer ingegaan als 'de twaalf stammen van Israël'. Maar het verhaal loopt anders. De broers weigeren en Jozef maakt zich aan zijn broers bekend: Ik ben Jozef! En dan geeft hij blijk van inzicht in Góds droom: "God heeft mij voor jullie uitgezonden om jullie een voortbestaan op aarde te verzekeren en een groot volk in het leven te behouden. Dus zijn jullie het niet die mij hierin gezonden hebben, maar God". Nu valt alles op zijn plaats in zijn leven. Jozef komt tot zijn bestemming. En die bestemming is dat hij de positie die hij van God gekregen heeft, de middelen en de invloed die hij heeft, in dienst stelt van zijn eigen gezin, zijn eigen volk. Ook al hadden zij het niet verdiend, God had het zo bedoeld. Er komt een heel nieuwe dimensie in zijn leven. Er komt een volksstam naar Egypte met gezinnen, slaven, vee, en Jozef zorgt voor hen. Hij geeft ze een huis, een baan en bescherming. Jozef krijgt een taak van God op aarde, hij is een zegen voor zijn volk en voor Egypte, het land waar hij woont. Is dit niet de mooiste droom om in je leven vervuld te zien worden? Hier zijn drie dingen die wij van Jozef kunnen leren.

Wat leer ik van Jozef?

Ten eerste: Jozef groeide op in een disfunctioneel gezin. Jakob was niet echt de ideale vader, om het maar eens zacht uit te drukken. Maar er is eigenlijk later iemand anders gekomen, die een vaderrol op zich heeft genomen en dat is niemand minder dan de Farao. Niet meer als opvoeder van een kind, want Jozef was een volwassene. Maar let op. Farao heeft Jozef erkend en hij heeft hem op de positie gesteld van een eerstgeborene (Gen.41:41): Hij geeft hem zijn kleed, zijn ring, een keten om zijn hals en zegt eigenlijk: het hele land, mijn hele erfenis, die is voor jou! Het herinnert ons aan de gelijkenis van de verloren zoon (Lukas 15). We weten niet of deze Farao zelf geen zonen had, maar Jozef is hier eigenlijk gewoon een aangenomen zoon en bijna de

troonopvolger van de Farao. Het klinkt te mooi om waar te zijn. Voor ons geldt iets dat nog veel groter is. De Bijbel zegt over jou en mij dat wij een geest van zoonschap hebben ontvangen, en wel van God de Allerhoogste. Hij vult in ons leven op volmaakte manier in wat geen aardse vader zó kan geven. En hij bekleedt ons met zijn waardigheid, autoriteit en tegelijk met vertrouwelijke omgang. De heerlijkheid die de Zoon heeft, heeft Hij met ons gedeeld (Joh.17:22).

Ten tweede: Jozef was een man in wie de Geest van God woonde. Hierdoor beschikte Jozef over de bekwaamheden als koningszoon te heersen en een middel te zijn om Gods zegen te verspreiden. Deze bekwaamheden vielen hem niet toe door het volgen van een opleiding of verstand. Deze zelfde Geest, met wie Jezus werd gezalfd (Hand.10:38), is ook over ons gekomen, om van Hem te getuigen (Hand.1:8).

Ten derde: Jozef luisterde niet naar mensen, maar naar de stem van God. Al was hij een verstotene uit zijn gezin, een ex-slaaf, een ex-bajesklant, hij was door God uitgekozen om een rol van betekenis te spelen in Gods plan. De dromen die hij kreeg, volgde hij na. God heeft het zwakke van deze wereld uitverkoren om het sterke te beschamen en dat wat niets is, om dat wat iets is, te niet te doen (1Kor.1:27). Kijk niet naar anderen, daar zijn er al genoeg van. Alle mensen worden geboren als origineel, de meesten sterven als een kopie.

Waar droom jij van?

De horizon van het leven van Jozef reikte verder dan het gezin waar hij uit kwam, of dan zijn eigen toekomst en carrière. Jozef kwam in zijn bestemming toen hij als aangenomen zoon, als man in wie de Geest woont, zijn roeping kon uitleven als redder van de wereld. Zijn verleden of kom-af deden er niet meer toe: de profetische woorden van God over zijn leven, meegedeeld in twee dromen, bepaalden zijn toekomst. Na jaren van 'stilte', als Jozef denkt dat alles in zijn leven op orde raakt, komt de grootste verandering in zijn leven: God heeft hem geroepen, gevormd en toegerust voor een taak. Ons leven krijgt een geweldige, nieuwe dimensie als we leven voor meer dan wat 'het leven te bieden heeft'. Er rust een roeping van God op ons leven. Hij heeft ons aangenomen als zonen, toegerust met zijn Geest, om in navolging van Jezus hier op aarde te leven. Ons leven mag een levend getuigenis zijn van onbaatzuchtige liefde en dienstbaarheid. Als discipelen in zijn koninkrijk maken we zichtbaar dat er een extra dimensie is in ons bestaan, waardoor we vrede en blijdschap ervaren die deze wereld niet kent. En we leven in de verwachting dat de ware Jozef en Redder van de wereld, Jezus Christus, terugkomt om op deze aarde zijn koninkrijk van vrede en gerechtigheid op te richten.